

»Online« pouk v glasbeni šoli

Online Lessons at a Music School

Kristina Marjanović

GŠ Murska Sobota,
Cvetkova ulica 2, 9000 Murska Sobota in

GŠ Slovenska Bistrica,
Ozka ulica 1, 2310 Slovenska Bistrica

kristinasanatova@hotmail.com

Izvleček

V prispevku so opisani primeri dela na daljavo v glasbeni šoli pri pouku kitare in skupinskem pouku nauka o glasbi, solfeggia in glasbene pripravnice. Da bi pri poučevanju na daljavo ohranili čim višji nivo učenja in usvajanja novih znanj, smo pouk izvajali prek videokonferenc s pomočjo računalniškega programa Skype in aplikacije Zoom, ki poleg izvedbe rednega pouka omogočajo tudi izvedbo nastopov ter ustno/pisno preverjanje in ocenjevanje znanja.

Ključne besede: glasbena šola, pouk kitare, nauk o glasbi, solfeggio, glasbena pripravnica, razredni nastop, preverjanje in ocenjevanje znanja, Skype, Zoom, MS Teams.

Abstract

The article describes concrete examples of distance teaching at a music school during guitar lessons and group lessons on music theory, solfeggio and music preparatory school. In order to retain the highest level of learning and assimilating new knowledge during distance teaching, lessons were carried out via videoconferences using the computer program Skype and the application Zoom which, in addition to carrying out regular lessons, also enable the holding of performances and oral/written knowledge assessment and grading.

Keywords: music school, guitar lessons, music theory, solfeggio, music preparatory school, class performance, knowledge assessment and grading, Skype, Zoom, MS Teams.

Uvod

Glavno poslanstvo učitelja je, da učence vodi do novih znanj, jih motivira in navduši, da ta znanja sprejemajo z odprtim umom, hkrati pa jih uči kritičnega razmišljanja in spodbuja razvoj ustvarjalnosti. Kako uresničiti to poslanstvo, ko država čez noč učencem zapre šolska vrata in učiteljem naloži novo obliko dela – delo na daljavo?

Leto 2020 se bo v zgodovino zapisalo kot težko leto, saj ves svet pretresa pandemija covid-19. Dnevno se višajo številke okuženih in umrlih ljudi, države pa se različno spopadajo z zaježitvijo širjenja virusa. Eden izmed nujnih ukrepov zaježitve širjenja virusa pri nas je tudi zaprtje vzgojno-izobraževalnih zavodov za učence in tako pouk poteka na daljavo. S to obliko dela smo se zaposleni prvič soočili v sredini marca in je trajalo vse do sredine maja

2020. Za učitelje je bilo to obdobje naporno, saj nihče ni bil pripravljen na delo na daljavo. Take razmere so nastale čez noč, in učitelji smo se sami, kot smo vedeli in znali, po najboljših močeh, soočili z novim načinom dela.

Pouk inštrumenta na daljavo

Na Glasbeni šoli Murska Sobota poučujem kitaro kot individualno obliko pouka. V času dela na daljavo sem z učenci brez večjih težav izvajala »online« pouk, s pomočjo programa Skype (Skype Communications SARL, Luxembourg). Uspešno realizirana učna ura je temeljila na dobri kvaliteti prenosa zvoka – da zaigrane skladbe učenec in učitelj dobro slišita. Nič manj pomemben ni bil prenos slike. Dobra postavitev kamere pri učencu daje učitelju vpogled in nadzor nad pravilno držo kitare in tehniko igranja. Dobra postavitev kamere pri učitelju pa daje učencu sliko, kako mora pravilno igrati. Tako sem učence spodbujala, da so ne glede na virtualno okolje upoštevali vsa navodila pri vadenju skladb in njihovi interpretaciji. Razen občasnih tehničnih motenj pri prenosu zvoka, ki je v največji meri odvisen od dobre internetne povezave, smo pouk realizirali po individualnem učnem načrtu. Učencem, ki so imeli težave pri razumevanju novih skladb, sem dodatno pošiljala posnetke skladbic s pomočjo storive Google Drive (Google, LLC, Mountain View, CA, ZDA), tako da so lahko ob posnetku vadili sami. Prek programa Skype smo v živo zelo uspešno izvedli tudi razredni nastop pod naslovom Iz domačega naslonjača, ki se je izkazal kot izvrstna motivacija za kitariste. Sama sem v sproščenem vzdušju povezovala nastop in napovedovala nastopajoče kitariste ter izbrani glasbeni program, ki so ga zaigrali. V času kitaristove priprave na nastop so ostali učenci, ki so poslušali svoje sošolce, na svojih zaslonih spremljali programski list, ki sem ga za to priložnost oblikovala s pomočjo programa Canva (Canva, Inc, Surry Hills, NSW, Australia). Nastop sem popestrila tudi z izvedbo glasbenodidaktične igre spomin, ki sem jo ustvarila v programu MS Word (Microsoft, Inc, Redmond, WA, ZDA). Učenci so tako odkrivali polja pojmov, vezanih na pouk kitare in glasbene teorije. Za čim bolj sproščeno vzdušje smo se igrali med glasbenimi točkami. Tako so učenci dobili občutek, da se zares družimo v dnevni sobi, in se znebili morebitne treme pred nastopanjem v virtualnem okolju. Zadovoljni

in sproščeni kitaristi, ki uživajo v glasbi in muziciranju, so moje glavno vodilo.

Skupinski pouk nauka o glasbi, solfeggia in glasbene pripravnice na daljavo

Na Glasbeni šoli Slovenska Bistrica, kjer poučujem nauk o glasbi, solfeggio in glasbeno pripravnico, je bilo delo na daljavo popolnoma nov izziv. Znašla sem se v novih okoliščinah in iskala možnosti, kako čim bolj nemoteno izpeljati pouk v virtualnem okolju. Že po prvem tednu dela na daljavo s pomočjo učnih listov sem se zavedala, da takšen način dela ne bo dober, saj so učenci prikrajšani za učiteljevo razlago. Zato je bil moj glavni cilj čim prej navezati stik z učenci prek videokonferenc in pouk izvajati »online«.

Ob številnih predlogih vodstva šole in zavoda za šolstvo glede uporabe računalniških aplikacij sem na koncu sledila priporočilu svojega soproga in se odločila za program Zoom (Zoom Video Communications, Inc., San Jose, CA, ZDA). Program sem ob njegovi pomoči testirala in povprašala starše učencev, kakšno informacijsko-komunikacijsko tehnologijo imajo doma – ali imajo prenosnike, računalnike, mikrofone, zvočnike in internetno povezavo. Ker je bil odziv staršev zelo pozitiven, sem za vse učence in starše izdelala navodila za uporabo programa Zoom. Temu je sledilo tridnevno testiranje aplikacije z vsemi učenci, med katerim smo uspešno rešili vse začetniške težave, ki so se pojavile pri nekaterih uporabnikih. Tako smo postavili temelje, da smo že drugi teden dela na daljavo izvajali pouk »online« – prek Zoom videokonferenc.

Delo s pomočjo aplikacije Zoom je omogočalo, da je pouk potekal skoraj tako, kot da smo v učilnici. Kljub določenim omejitvam in občasnim tehničnim težavam pri nekaterih učencih je največ štelo dejstvo, da sem z učenci ohranila neposreden stik. Glede na to, da smo bili v splošnih mesecih priča popolnemu zaprtju države, je učencem veliko pomenilo, da so lahko vsaj s pomočjo kamere videli in slišali sošolce in učitelja ter si izmenjali spodbudne besede. Poleg socialnega aspekta smo s pomočjo aplikacije brez večjih omejitev obravnavali novo

učno snov, ne da bi bili učenci prikrajšani za učiteljevo razlago. Sama pa sem takoj dobila povratno informacijo, ali učenci snov sploh razumejo ali ne. Prav tako sem lahko z učenci utrjevala že usvojeno učno snov v pogovoru ali z glasbenodidaktičnimi igrami, ki sem jih prav za ta namen pripravila za učence. Najmlajši so v obliki ugank slušno prepoznavali melodije že znanih pesmic, zaigranih na kitaro, ali pa so prepoznavali zvoke različnih glasbil, ki sem jih posredovala prek kanala Youtube (Google, LLC, Mountain View, CA, ZDA). Zaradi pogostih tehničnih težav pri prenosu zvoka sem pouk popestrila z igro vislice, s pomočjo katere so otroci odkrivali pojme glasbil in naslove že znanih pesmic. Najraje pa so se učenci vseh starosti igrali igro spomin. Najmlajši so iskali pare glasbil ali osnovnih glasbenih pojmov iz glasbene teorije. Pri starejših sem naredila korak naprej in pri njih iskala logično povezovanje različnih parov. Tako so na primer slovenskemu izrazu za dinamiko, tempo ali agogiko iskali italijanski izraz, število predznakov so povezovali z ustrezno durovo lestvico, durovi lestvici so morali poiskati vzporedno molovo lestvico itd. Vse igre sem oblikovala v programu MS Word, jih z učenci delila na svojem zaslonu in po njihovem izboru črk (vislice) oz. številčk (spomin) odkrivala besede (vislice) oz. polja (spomin).

Pri pouku sem poleg prenosnika uporabljala pripomočke in gradiva, ki jih uporabljam pri pouku v živo, vendar tako da sem jih integrirala v virtualno okolje. Aplikacija mi je omogočila, da sem zaslon svojega prenosnika uporabila kot tablo ali televizijo. Tako sem učencem prek svojega zaslona v programu MS Word pisala novo snov, z njimi sem delila poglavja iz učbenika v obliki dokumenta .pdf, s pomočjo fotografij .jpg sem učencem posredovala rešitve iz delovnega zvezka, prek kanala Youtube pa sem jim posredovala video posnetke. Pri tem sem uporabljala tudi prenosni zvočnik, da so učenci lahko slišali zvok. Ker je bila velikokrat kvaliteta prenosa zvoka dokaj slaba (šum, zamik zvoka, prekinitev posnetka), predvsem zaradi slabše internetne povezave, sem učencem posredovala povezave do posnetkov (YouTube, Google Drive), da so lahko po pouku sami poslušali izbrane posnetke.

Največja omejitev dela na daljavo v glasbenih šolah je sama narava potovanja zvoka v virtualnem okolju, saj nobena računalniška aplikacija ali program ne omogoča istovrstnega petja pesmic, intervalov, akordov, melo-

dičnih vaj ter izvajanja ritmičnih vaj več uporabnikov hkrati. Težavo istovrstnega petja oz. izvajanja vaj sem reševala tako, da smo z učenci delali po metodi posne-manja (učitelj zapoje, izbrani učenec ponovi) ali pa sem učencem poslala posnetek, ob katerem so doma vadili sami. Druga omejitev aplikacije je časovna, in sicer za več kot dva udeležence je brezplačna Zoom videokonferenca omejena na štirideset minut. Ker fizična ločenost med učenci onemogoča delo v dvojicah ali manjših skupinah, so učenci pri »online« pouku vse naloge opravljali sami, brez sodelovanja s sovrstniki. Seveda so se lahko učenci na svojo pobudo po pouku povezali prek te ali drugih aplikacij in skupaj reševali naloge. Takšna oblika sodelovanja med učenci je bila pogosta, predvsem pri učencih višjih razredov, ki so sodelovali že pred samo uvedbo »online« pouka.

Pisno preverjanje in ocenjevanje znanja

V prvi polovici meseca maja sem izvedla tudi pisno preverjanje in ocenjevanje znanja, kar omogoča »online« pouk prek videokonferenc. Dva tedna pred določenim datumom tretje šolske naloge sem učence pripravljala na test in od njih dobila povratno informacijo, kakšen tip nalog je najbolj primeren glede na virtualno okolje in vse omejitve, ki jih prinaša delo v takšnem okolju. Za učence, ki so slabše razumeli snov, sem izvedla tudi dodatno individualno pomoč. Izvedla sem tri tipe pisnih nalog. Od 1. do 5. razreda nauka o glasbi pisne naloge niso zajemale slušnih primerov, za razliko od 6. razreda, pri katerem so bili ti že vključeni. Učenci skupine solfeggia I in II so v testu prepoznavali izključno slušne primere. Nekaj dni pred izvedbo pisne naloge sem vsem staršem poslala navodila, kako bomo izvedli ocenjevanje (nadzor staršev, non stop vključena kamera, izključen mikrofoni, dovoljeni pripomočki itd.). Tri dni pred pisanjem šolske naloge sem poslala obrazce testov staršem, da so jih natisnili. Na dan pisanja sem na svojem zaslonu učencem prikazala primere, ki so jih prepisali v svoje obrazce testov in potem reševali največ trideset minut. Ob koncu so učenci ali starši fotografirali teste in jih v najkrajšem možnem času poslali na moj službeni e-naslov. Šolske naloge sem popravljala s pomočjo programa MS Paint (Microsoft, Inc, Redmond, WA,



ZDA) in staršem na njihove e-naslove vrnila popravljene in ocenjene pisne naloge.

Tretjo šolsko nalogo je pisalo 95 odstotkov učencev. Od tega je bilo 65 odstotkov učencev enako uspešnih kot pri prvih dveh šolskih nalogah, 25 odstotkov jih je pisalo šolsko nalogo vsaj za oceno bolje kot pri prejšnjih šolskih nalogah, kar je posledica tega, da sem dodala bonus vprašanje, s katerim so si lahko učenci zvišali oceno. Deset odstotkov učencev je pisalo test vsaj za oceno slabše od prejšnjih šolskih nalog. To so bili učenci nižjih (1.–3.) razredov, ki so bili pri pisanju naloge bodisi sami brez pomoči staršev, ki bi jih usmerjali, ali pa so delovali po principu »domino efekta«: kdo bo prvi končal pisanje naloge in ne, kaj znam. Tistim učencem, pri katerih bi ocena šolske naloge vplivala

na zaključeno oceno, sem dala možnost popravljanja ocene, ko smo se spet videli v živo pri pouku. To možnost je izkoristilo dva odstotka vseh učencev.

Ključno vlogo pri najmlajših učencih so imeli njihovi starši, pa ne samo pri pisanju šolske naloge, pač pa tudi pri rednem pouku. Brez podpore staršev pri najmlajših učencih »online« pouk nikakor ne bi bil izvedljiv. Starši so namreč tisti, ki so učencem omogočili vstop v virtualni svet in bili moja podaljšana roka, ko so namesto mene otrokom pomagali pri reševanju osnovnih nalog. Velika hvala vsem staršem za njihov čas in trud.

Sklep

Ta prispevek nastaja v času, ko so šole zaradi pandemije covida-19 ponovno zaprle svoja vrata. Učitelji se ponovno soočamo s podobnimi izzivi kot v pomladanskem času, s to razliko, da bi naj bili sedaj še bolje pripravljeni. Drži, šole in zavod za šolstvo so organizirali izobraževanja za učitelje na temo poučevanja na daljavo. V večini šol je izboljšana informacijska oprema in poenotena uporaba računalniških programov. Na šoli, kjer poučujem skupinski pouk, vsi učitelji uporabljamo program MS Teams (Microsoft, Inc, Redmond, WA, ZDA). Tako se ponovno vsi skupaj – učitelji, učenci in starši – soočamo z začetniškimi tehnološkimi težavami in novimi izzivi, ki so pred nami. Največji izziv pri »online« pouku glasbe, s katerim trenutno dostopna informacijsko-komunikacijska tehnologija v glasbenih šolah še ni opravila, je možnost istočasnega izvajanja glasbe več udeležencev hkrati in možnost medsebojnega sodelovanja učencev v dvojicah ali manjših skupinah pri »online« pouku prek videokonferenc. Kljub temu da nas država z zapiranjem šol zaradi varovanja zdravja fizično distancira, z »online« poukom dokazujemo, da skupaj zmoremo uresničiti večino ciljev in da smo v procesu poučevanja pomembni prav vsi, tako učenci, starši in učitelji.

Viri

GŠ Murska Sobota. Dostopno na: <http://www.g-sola.ms.edus.si/> (29. 10. 2020).

GŠ Slovenska Bistrica. Dostopno na: <http://www.glasbena-sb.si/> (29. 10. 2020).

Sodelov@lnica Glasba. Dostopno na: <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=999> (29. 10. 2020).